

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegrafulu este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Sabiu la expeditorul foiei pe afară la c. r. poste cu bani gați prin scrisori francate, adresate către expeditorul. Pretul pnenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7 fl. v. a. ear pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 95. ANUL XIX.

Sabiu, in 28 Novembre (10 Dec.) 1871.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. iera pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru prin. și țeri străine pe anu 12 1/2, anu 6 fl. Inscratiunile se platescu pentru întâi oară cu 7 cr. sirula, pentru a două oară cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetiție cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de pnenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

Cu inceputulu anului 1872, se deschide prin această pnenumeratiune nouă la această foia.

„Telegrafulu Romanu“, va est că și până acum de două ori pe săptămână Joi și Duminică. — Pretulu abonamentulu pe anulu întregu e :

Pentru Sabiu 7 fl. pe 1/4 de anu 3 fl. 50 xr., pe 1/4 anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru și Monarchia austro-ungară pe anu 8 fl. pe 1/2 anu 4 fl. pe 1/4 anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani și strainatate, pe anu 12 fl., pe 1/2 anu 6 fl., pe 1/4 anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti sunt rugati a nu întârziă cu tramiterea pnenumeratiunilor.

Adresele ne rugăm a se scrie curatu, și in locu de epistole de pnenumeratiune recomandăm on. publ. avisurile postale, (Posta-Utalyány. — Post-Anweisung.) că împreunate cu spese mai puțin și că mai sigure pentru înaintarea banilor de pnenumeratiune la

Editora „Telegrafulu Romanu“ in Sabiu.

Destulu cu certele, — la lucru !

Considerându, ca programul pasivității de aișe ani nu a produsu altă, decât scisiune in natiune, inertia desolatoare de poterile nationale, și neglegere a celor mai vitali interese ale natiunei ;

Considerându ca aceste daune simtibile numai prin o activitate rezoluta se potu repară.

Considerându, ca încercările din urma de a se restabili unitatea activității nationale s'au electu prin doi—trei pasivisti membri ai comitetulu ad hoc din Sabiu ;

Considerându ca disputele jurnalistiche între activisti și pasivisti din nou au luat unu caracteru foarte acutu, din care se potu conchide, ca o fusiune între aceste două partide — celu puțin pentru momentele de fatia — e cu nepotintia ; —

Considerându ca periodulu legislatiunei presente se închide in lun'a lui Aprile ce vine, prin urmare ca nouele alegeri, ce ne stau înaintea usiei, nu potu sa ne mai afe nepregatiti, și de tempuriu disciplinati ; in fine ;

Considerându, ca e tempulu supremu, că activistii luându actiunea nationale in mâna totu deodată sa-si și fipsodie unu programu chiaru meritulu causei nationale, cătu și in respectulu forme de procedere ;

Propunū :

1. Barbatii romani, ce se tienu de principulu activității, sa-si continue actiunea sea de aci înainte independente de barbatii, ce s'au pronunțiat și se mai tienu de principulu pasivității absolute, — sa nu se mai lase cu densii in nici o polemia jurnalistica, — iera atacurii sa le respinga prin declaratiuni simple de demintire. Cu atăta mai mare diligentia inse, activistii voru capacia pre poporu despre adeveratele intentiuni, ale activității se ; —

2. Barbatii activității prin tôte tîenuturii se sa constitue in cluburi respective in comitete locali

— macaru de aru fi cătu de puțin, și sa anunție constituirea sea prin jurnalele pronunțiate pentru activitate ; sa discute in sine și sa-si formuleze programulu activității se atătu in privintă meritulu causei nationale, cătu și in privintă forme de procedere. Totu deodată se voru consulta și intruaf între sine in privintă candidatilor pentru alegerile viitoare. —

3. Comitetele aceste locali cunoscutu unulu altui prin anunțierea sea in jurnale, și voru comunica unulu altui reciproc, programele și candidatii sei, și voru cauta prin corespondentiă noastră a complană între sine diferentiile de opiniune.

Totu deodată inse aceste comitete locali se voru pune in legatura cu comitetulu permanentu alu natiunei alesu la 1861/3, corespondendu cu elu prin presiedintiă lui spre a relua conducerea centrale. —

Dacă comitetulu nationalu in responsulu seu se va dechiară pre lângă principulu activității, și ca e gata a conduce causă nationale, atunci comitetele locali se voru servi de densulu că de organu centrale in tôte ulterioriloru loru actiuni.

La din contra, dacă comitetulu permanentu alu natiunei din ori-ce causă aru fi împedatu la aceea, atunci, și până la încetarea aceste pederi — comitetele locali voru alege câte unu delegatu, cari se voru intruaf la o conferintă centrale, de esemplu pre a treia di de Craiunu in Sabiu unde ei din proiectele programeloru locali voru formulă o programa centrale, voru alege unu comitetu centrale alu activistiloru, care ca organu centrale stându in continua comunicatiune cu comitetele locali voru conduce causă nationale in genere, și in specie și alegerile ablegatiloru dietali. —

Destulu cu disputele — la fapte !

Unu activistu.

Limbagiulu diarielor romanesci.

Sabiu, in 25 Nov. 1871.

Sub acestu titlu aperu in nr. 90 alu „Gazetelu Trans.“ o corespondentiă din Sabiu, fără datu, carea cam sémăna, că ou cu ou, cu celelalte două din „Federatiunea“ nrii 106 și 114, datate din Alba-Iulia și din Clusiu. Oare sa nu fia esitu și această corespondentiă totu dintr'o péna, totu dintr'o fabrica ? Se vede ca unii oameni, colindandu diarierele române dearendulu, incepu a-si arată in fiacare maistriă loru. Tôte vi suntu in zadaru dloru ! a inceputu lumea a ve cunosce, cum se cunoscu paserile dupa penele loru.

Destulu ca in această corespondentiă ni se spune că de introduciune : ca încatu pentru diarierele de dincolo, dela congresulu diaristiloru romani din Bucuresci, limbagiulu brutalu alu cătoru-va foi, aru fi și lasatu multu din brutalitatea loru ; iera încatu pentru diarierele romanesci de dincóce de Carpati dice, ca, între alții, a observatu mai de unedite diariulu oficiosu „Kelet“ din Clusiu in nr. 280, ca in acelea insultele personali suntu la ordinea zilei, și ca obiectivitatea o afla numai in „Gazeta“.

La acestea a-si observă numai atăta ; ca dacă „Tel. Rom.“, seu alti corespondenti ai lui, si-aru fi permis a se provoca in ateri casuri la o foia magiara și inca oficiosa, oamenii clicei n'aru fi esitatu unu minutu a-i ingramadi cu epitetele cele mai frumoșe și a-i dechiară in tóta lumea de magiaroni, guvernamentali etc. ! Dealtmintrea ni vine a crede, ca dacă apucă „Kelet“ sa celsca la intielesu macaru numai aricolii anonimi, cei tendentiosi și plini de falsitate din „Gaz. Trans.“, potu aru fi mai întârziatu ce-va cu darea parerei se de susu.

Dupa cele amintite, urmēja corespondentiă mai departe astfelu :

„Kelet“ are dreptate. Dara inca, dacă elu aru fi distinsu între individuu publicu, adeca pusu, înaltatu la functiuni de statu, seu bisericesci, și între celu privatu, carele pentru faptele se este respundetoria numai lui Ddeu și consciintei se, iera nu și statulu, regelu, ministeriulu, natiunei, seu la vre-unu cleru, sinodu, congresu etc.

Ce va dice ore „Kelet“ și toti oamenii de buna educatiune, cându va celli intruaf diariulu redectatu de preoti și organu alu unei eparchii, pasage că aceste ?

„Arendasi ai diecesei“ (pâna la 1864).

„Hei vipere ! vipere ! multu nu veti mai muscă ! Vom u caută de aci înainte, de a nu ve mai calcă pre cода, dara — dupa cum meritati — deadreptulu pre capu !“ (Mei ! adeca mörte ? !)

„Voi Catilinistiloru ?“ (Adeca Catilinari).

„Ati bagatu in busunariu că lud'a iscaritellenu, a-ti vendutu paralele natiunei la straini etc.“

„Voi siarlataniloru nationali ?“

„Hei lupiloru in pele de oia ! a venitu tempulu sa ve demascamu, și tempulu nu e departe, cându natiunea cunoscându-ve in adeveratulu vostru peru, ve va h'ol'a i (?) că pro lupii, a căroru hipoteca a fostu numai pelea de oia.“ („Telegr.“ nr. 89 a. c.)

In același diariulu dn. Babesiu este omulu care mistifica dupa placu (adeca minte ori-cându i place), și preste totu i condamnă moral'a, provocându, că sa si-o schimbe ! Nr. 91). Etc. etc.

Acestu feliu de limbagi se numesce in țier'a româneșca alu lui Pasvan-Oglu și alu lui Ali-Pasîa, cunoscuti de mari tirani și mari mintionosi. Limbagiulu vendetei cu pumnariulu și cu ciomagiuulu.

Si sciti dvóstra, cine se numesce arendasi ai diecesei, vipere, catilinari, siarlatași și lupi ? Dupa cătu scimu noi, aceia suntu vre-o patru protopopi, cu tôte rudeniile loru, trei consiliari, dintre cari la doi insi le spusera chiaru chefi loru in 1867, ca Sabiulu ceruse că sa fia pensionari și delaturati din fucluni, ceea ce apoi ungorii au și implinitu cu cea mai mare placere și cu atăta promptitudine, in cătu pre dr. P. V. nu voiea sa-lu lase că sa-si implinesca nici puinele luni, pre care le mai avea pâna la implinirea de 33 de ani, pentru că dupa unu servitiu atătu de obositoriu și supusu la cele mai grele responderi, sa-si pota trage o pensiuune mai convenabile. Mai suntu și alti multi, cari trecu de vipere, de lupi, siarlatași și catilinari, adeca toti căti au participatu la alegerile asociatiunei transilvane din 1867, și toti cei adunati la Mercurea, uniti, neuniti, fără distinctiune, căti au votatu pentru respingerea cu demnitate a calificabilei legi electorale din an. 1848, in contra carei'a romani se sacrificara ; numai cătu uniti suntu distinsi, prin nomenclatura de iesuiti, care placo atătu de multu camarilei din Sabiu. —

In adeveru, cătu de bine se adeverescu și aici proverbulu : omulu vede sterculu din ochii altor'a, dara bân'a din ochii sei nu o vede. Domni corespondenti din „Gazeta“, nici acum, cându combatu limbagiulu „Tel. Rom.“, nu se potu retiené de a nu suspiciună, de a nu incriminã și de a nu dá epitele noue. Sa insemnati bine diloru ! ca limbagiulu, ce-lu combateti, este alu d-vóstra propriu, și aici furămu constrinsi a ne folosi și noi de elu, dupa dis'a : „cuiu cu cuiu“. Au a-ti socotitu, ca ve ve-ti scapã și acum cu un'a cu două ? A trecut u hab'a cu colacii.

Si apoi d-vóstra ore cine sunteti ? Au nu sunteti totu atâtea ilustrati, oameni pusii in functiuni inalte de statu și bisericesci ? si au nu sunteti că atari respunsabili statulu, bisericoi, vre-unui sinodu, congresu etc. ?

Incatu pentru Babesiu, „Tel. Rom.“ n'a avutu de a face cu intrégă moralitate a d-sele, ci numai

cu partea aceea specială, ce privește cauză din chestiune. Apoi dice-vei d-văstră, ca a luă partidu, fără de a fi fostu chiamatu, a curmă dispută și a luă posibilitatea incusatorilor de a răspunde macar, însemnădă dreptate, morala?

Ne mirăm, ca mai amestecareți și pre d. dr. Vasiciu în ecăsta afacere, pre cându dlu e dnu de multu din Sabiu. Si apoi încātu pentru densulu sa nu sciti ôre ceea ce scie tōta lumea, ca numai Sabiulu a midilocitu și denumirea și reactivarea lui? Asemenea se ôre lucrulu și cu cei-laltii consiliari, noi scim, ca Sabiulu mai multu le-a ajutatu, de câtu le-a stricatu. Ce cauza aru fi avutu, că sa le strice?

În fine, în câtu pentru protopopi, nu s'a dnu nimic'a în „Telegrafu“ despre patru protopopi din Sabiu. Acēst'a iēra-si este o apucatura tendințioasă a ômenilor de bunu semlu după cunoscutulu: calomniare audacter, tamen aliquid inhaeret.

În finea acestor'a dlu redactoru alu „Gazetei“ dice, ca nu se pōte conteni a nu reflectă aici, ca „cându conduce orbu pre orbu, pericolulu e neevitabile de cadere.“ Nu sciu, ce va fi întielegându d. redactoru alu „Gazetei“ prin acestu pasagiu misticu, cam că tōte oraculele acelei foi. De ca cum-va întielege dseă pre cei ce ni se obrudara de conducatori, apoi dicemu și noi, ca bine a nemeritu. căci dieu e mare prapastia la care adusera acei conducatori nechamati pre biē'a natiunea nōstra.

Dupa acēst'a ne provōca pre toti la parasirea patimilor, la viētia nōua, la obiectu etc. Frumōse vorbe, dara fără fapte! Noi totu-de-un'a amu fostu pentru obiectivitate, frățietate etc. dara pentru cea siacera și nefățarniea; pentru acēst'a vomu fi și vomu muri, și cēdu, ca nimenea nu dede dovedi mai pipate în privinț'a acēst'a, de câtu toam'a Sabiulu. Inse pōte-se ôre sustienē bun'a întielegere și obiectivitatea, pre lângă nisce articuli cum suntu și cei anonimi din „Gazeta“? pre lângă suspitionari, incriminari și câte tōte asupra celui mai adictu român cușei nationali? asupra aceluia, carele a facutu mai multu de câtu toti pentru natiunea sea, și carele sparse celu d'intăiu paretele, murela celu chiesiescu, ce ne despartia de cătra olaltă până la 1860? — e alta întrebare, care sciu, ca d. redactoru alu „Gazetei Trans.“ ca toti ai sei nu va fi în stare sa o deslege în favōrea lor.

Ce e dreptu nu-e pecatu.

Muresiu - Osiorheiu 18/11 n. 1871.

(Urmare.)

Nu incăpe în camasi'a acestui funginginosu corespodinte pentru ca venerabilulu consistoriu metropolitan *) din Sabiu au insarcinatu parochii gr. or. a se pnumeră la „Tel. Rom.“, prin urmare sta afara de tōte indoiele, ca lui nu-i jace la inima desvoltarea și prosperarea natiunei române, ci trebuie sa fia unelța strainilor **). „Tel. Rom.“ au contienutu adese ori articuli plini de invetiatura și datatori de indreptariu, lucrati de barbati cu sciintie și cu tactu; în acea fōia articuli plini de recriminationi și lipsiti de tōta logica, cari nu ajuta, ci strica numai, și cari au umplutu natiunea de rusine întocm'a cum umple unu vulcanu ce erupe din ascunsulu pământulu impregiurulu cu cenusa și cu sgura — nu se primescu ***) ce e dreptu, și de aceea este ea opositiunaliloru unu spine în ochi, câtu ei nu încetēza a o infatisiă inteligintiei nōstre tinere de sōi'a ungurēscă, scrisa romanesce. —

Acēste impregiurări me scōsera din pacientia și me facu sa aretu publiculu celitoriu, ca acei individi din inteligintia nōstra, cari injura în foile publice și cu vorb'a, și dau aerulu de nationalisti mari și zelosi, și iēu rola de conducatori, neapli suntu de regula cei mai daunosi intereselor nationali și ale poporulu.

*) Vreai sa dici celu arhiepiscopescu sēu arhidiecesanu. Red.

**) Recomandare a acēst'a audim, ca se face numai acum și din cause ratiunale, pentru ca se voru publică ordinationile consistoriali în tressulu, dara nu din punctu de vedere de partida politica. Provocāmu de martori la asertiunea acēst'a pre acei, de-si putieni, protopreshiteri, cari nu premmiera la „Tel. Rom.“ și pre acei cari ni se spune ca facu propaganda formale în contr'a „Tel. Rom.“ Red.

***) În tempulu din urma amu facutu o mjea exceptiune, pentru că sa le punemu unoru ômeni oglindă lorudinaite, și minune! ei s'au spariatu de tipul și asemenarea lor și au datu chiote în tōte patru partile lumei! Red.

Despre casulu din urma vreu numai a vorbi căci: ce e dreptu nu e pecatu.

Mi vine în minte ca după infratirea sciuta din Brasioyu se publică în unele din diurnalele române o declaratiune din muntii apuseni subscrisa de „mai multi“ în contr'a acelei infratiri, care — infratire — electricisase durerosu pre sasi și mai cu sēma pre cei din Brasioyu; — de aceea ei se folosira de caracterulu „marelu nationalistu“ român, care mai întâiu nomi ide'a infratirii sublime, participă chiaru și la banchetulu ei iēra după aceea alarma lumea în diurne, ca cu ajutorulu mamelucelor lui sa strice în favōrea sasiloru fundamentulu acelei infratiri în care posesese și elu petrii.

Deci sa nu perdemu firulu contradecatiunei amintite.

În lun'a lui Septembrie a. c. facu o calatoria în acei muntii, unde trebuie sa facu și trist'a esperientia ca pretinsii nationalisti mari, din advocati, și din cleru, și căti-va însi dintre functionari, pre cum suntu de gāt'a a încertisă ca opositionali planurile barbatiloru maturi și versati în politica în causele nationali, pre atātu suntu de ruinatori cu portarea lor de poporulu român din muntii! În asta privinț'a vaelele miseriloru ômeni suntu multe, chiaru dela unu parochu rnmānu demu de credie-mentu și de respectu audiū între altele tocm'a vorbele astea: scii domnule ce dieu românii pro aici? dieu ca sa vine turci sēu ori cine numai românii sa nu mai fia szolgabirai și advocati ca suntu prea

Acēsti muntii suntu cu exceptiunea unu nimeru micu de locuitori de alte nationalități din Zlagna, Abrudu și Rosia, locuiti numai de poporu român. Acolo nu suntu câmpii întinse pentru productiunea de bucate, locu aratoriu este tare putienu care pentru clim'a cea aspra se pōte semenă cu cucuružu și cu grâu de primavēra încă numai târdiu și adese-ori se întempla de cucurudialu nu se cōce și crudu lu strica brum'a, cum l'au stricatu și în anul asta în lun'a lui Septembrie pretulindēna în acei muntii, căta miserii ômeni nu au capetatu din semântia și după trud'a lor nici câtu sa ingrasie unu poreu. Starea acelu poporu este de vaieratu, căci ei nepotēdu produce bucate, suntu siliti a cumperă numai cu bani gāt'a, și a se provede pentru iēra, apoi midilōce de a câstigă crucerulu nu suntu. În vēr'a acēst'a s'au întrebuintiatu multe mâni la regularea riului din acei muntii aprōpe de Cămpeni și la taiatu de lemne în padurile camerale unde s'au adusu din Baden vr'o 80 nemti că lucratori; dintre cari are fia-care pre di dela aerariu câte 2 fl. v. a, mănecare și câte o fele de vinu, iēra lucratoriu românulu din acei muntii, cari lucra asemenea lucru că acei nemti, li se platesce pre di numai câte 1 fl. v. a. de-si acēsti nemti însusi au distu lucratoriloru români „noi nu scim de ce ne au adusu pre noi aici, ca domneavōstră ve pricepeti la lucru acēst'a și sciti lucră mai bine de câtu noi.“ Vorbeau pre acolo domni parochi și functionari români ca domni sasi aplicati în muntii apuseni la padurile erariali de inspectori silvanali — Forstmeisteri, aru fi midilocitu aducerea acelor nemti loru iubiti, de cari i dōre pre ei mai multu de câtu de poporulu român în cari trāiescu ei în un'a și aceea-si țiera, suntu ingrigiti că supusi unu statu strainu sa traga platile cele grase iēra locuitorii români din acei muntii căti mai potu capetă lucru acolo cu nemti se capete numai $\frac{1}{3}$ parte că unu nēmtiu iēra altii nu incăpu la lucru de nemti.

Bun'a intentiune și sentiulu de frățietate a sasiloru facu cu românii ne este nōue cunoscutu și în directiunea ast'a de cându adusera ei în anul 1844 svabii din Württemberg în fundulu regescu, iēra sub absolutismu vr'o 40 de familii boemē în Orestia, între cari impartira o parte mare de otaru comunulu în detrimentu agricultoriloru români de acolo.

(Va urmă.)

Brasioyu 14 Noemvre 1871.

Comun'a gr. or. din Tientieri, tēnatorē de fostulu regimentu I granicerescu este fōrte miăhuita de cându a trebuitu sa faca trist'a esperintia ca este amenintata de a se periclită scōl'a ce a avutu până aci. Conclusele reprezentantiei generale a fostiloru granicieri din reg. rom. I adusu în adunarea din 25—29 Sept. a. c. suntu totu atâtea motive, spre ai însuffă ingrigirea acēst'a. Si acēst'a pōte vedē ori cine din conclusele, cu cari tēntiereni nu suntu multiamiti nici de cum. Sa le veda onorati celitorii și sa judece însii:

1. Ca se transpune comitetulu dreptulu d'a denumi pre invetiatori.

2. Ca scōlele, cari dejă esista între granicieri, se delatura creandū-se în locu de scoli confessionnali, scoli comunali.

Amendoue acēste concluse nu suntu basate nici în liter'a nici în sensulu adeveratu alu „Statutelorū pentru reprezentarea, inspectiunea, administrarea, și manipulara fondulu scolasticu alu fostiloru granicieri din regim. I.“

Dupa cum se vede din titulu statutelorū însusi și anume din § 14 reprezentantia generala nu este de câtu unu organu administrativu alu fondulu. Acēsta reprezentantia, că ori care alt'a are sa lucre numai conformu mandatulu primitu, nici de cum inse nu pōte sa dispuna despre obiectele de administrare netiermuritu. Cu atātu mai pucinu pōte reprezentă și exercită reprezentantia generala drepturi, cari competu numai proprietariloru. De ca vomu întrebă cine suntu proprietarii fondulu scolariu-granicerescu, apoi responsulu apriatu lu aflāmu în § 4 alu statutelorū, adecă ca proprietarii suntu fostii granicieri și succesorii lor din cele 12 compagnii impartite în 79 de comune, precum și fostii granicieri husari sicilici de nationalitate români din cele 17 comune numite în susu disulu §.

De dreptulu de proprietate a unei scoli se tiene după cum este recunoscutu la noi chiaru din partea statulu, dreptulu de a alege pre invetiatoriu, prin urmare acestu dreptu compete nedisputaveru și fostiloru granicieri ai regim. I.

Acēstu dreptu proprietarii nu l'au transpusu asupra nimeru, nici nu li s'a denegatu prin statute cu altu actu de dreptu. Reprezentantia generala ne posiedindu ea însasi acestu dreptu nu l'a potulu strapune asupra comitetulu, și facându ea totu-si acēst'a a comisu o nelegalitate. Nici reprezentantia generala, nici comitetulu centralu nu suntu nimic mai multu de câtu organe menite numai și numai pentru administrarea fondulu, iēra scōlele că institute cadu în administrarea acelor organe, de cari se tiene ele după natur'a lor.

Din acēste motive comun'a Tientieri, că comproprietaria a fondulu scolasticu-granicerescu va și protestă cu tōta solenitatea și energi'a contr'a acelu conclusu a reprezentantiei generale, prin care i se rapescē dreptulu de a-si alege pre invetiatoriu sēu, și acēst'a cu atātu mai multu, fiindu ca scōl'a din Tientieri a fostu și este scōla confessionale.

Fondulu scolasticu-granicerescu în sensulu § 37. este menitu a fi întrebuintiatu în doue directiuni: 1. de a creă scoli acolo unde nu suntu, 2. de a ajutoră pre celea, cari și unde esista.

De ôre-ce în comun'a Tientieri a esistatu scōla, comitetulu nu avea decātu a ajutoră acēsta scōla, iēra acestu ajutoriu nu pōte în nici unu casu sa schimbe caracterulu originalu alu scōlei de acolo, cu atāt'a mui putienu, încātu ajutorulu provine din unu fondu, ai cărui comproprietari suntu și tēntiereni, și fiindu ca chiaru în sensulu art. de lege 38 din 1868 numai acele scōle se privescu de scoli private cu ceracteru de scoli comunale, cari suntu infintiate din fonduri neconfessionale, iēra nici de cum acele scoli confessionale, cari suntu numai ajutate. De ôre-ce Tientiereni au firm'a vointia de a sustienē caracterulu confessionalu alu scōlei și dorescu că din competintia lor din fondulu scolasticu-granicerescu sa se ajute acēsta scōla că atare, — și acēstu dreptu nu li'l'u pōte dispută nimenea — de aceea voru și protestă în contr'a acelu conclusu a reprezentantiei generale, prin care caracterulu scōlei confessionale se delaturēza, și inca cu atāt'a mai multu, încātu intentiunea statutelorū fondulu granicerescu nu este de a schimbă caracterulu scōleloru esistente, ci a ajutoră pre fia-care după caracterulu ei.

Pentru că scōl'a din Tientieri sa remāna confessionale nu e nici decum opritu prin § 39 alu statutelorū, de ôre-ce nu este nici o pedeca, că și scōl'a confessionale sa fia supravēghiata de inspectorii scolari regesci.

Comun'a acēst'a a versatu că și cele-lalte multu sânge pre câmpulu de batalia, până ce si-a castigatu acestu fondu, și totusi este silita a vedē, ca acestu fondu se întrebuintēza că medilocu nu numai spre a schimbă caracterulu confessionalu alu scōlei ei, dara și pentru a se rapī acelu dreptu, pre care-lu au și cele din urma comune, adecă dreptulu de a-si alege pre invetiatoriu.

Este durerosu a vedē cum comitetulu centralu din Sabiu nu respectēza nici decum vointia comunei, nu considera pre invetiatoriu alesu de ea, nu-i slobōde lēf'a, impune invetiatoriu după vointia sea, ba ce e mai multu dlu presiedinte alu co-

(Nu am urmărit toate aliniile cu observările, mai cu deosebire nu pe acele ce privesc pe „unii din cei atacati.“ Amu rogă pre cesii din urma că deca voru mai avé de disu ce-va sa 'fia cătu se pôte da scurti in vorba; căci scimă cu totii proverbiulu nationale despre vorb'a multa. Red.)

Circulariulu min. Andrassy.

V i e n a, in 23. Novembre 1871.

Majestatea Sea imperatulu și regele a demnatu a me denumi de ministrulu seu pentru afacerile straine.

Incepându la problem'a, carea vine a-mi fi incredintata prin voint'a augustului nostru stapănu, sum indeplinu consciu de greutățile, de cari ea e impresorata.

Suntu lotu-si dōne cause, care mi permitu a întreprinde cu încredere indeplinirea misiunei, carea mi s'a incredintata.

Prim'a e credința absolută, ceo amu in vitalitatea și puterea monarchiei austro-unguresci, carea, astadi mai multu de cătu ori și cându, se privesce de o trebuința și necesitate pentru echilibrulu europēnu și de un'a din garantiile indispensabili pentru pacea generală.

A dōu'a e, ca, dupa convințiunea mea cea mai intima, politica de urmatu mi-e nerevocabilu presemnata, precum a fostu acēst'a și predecesorului meu, prin interesele vitali ale imperiului insusi.

Acēst'a politica e o politica de pace, curata, frāncă și firma.

Pré importanta de a-si cercă misiunea sea ainrea de cătu in sine insusi, — pré mare prin estinderea sea de a avé lipsa de o marire de teritoriu, imperiulu austro-ungurescu nu va poté ambițiunã nici o estensiune a limitieru sele astu-felin, că sa fia dificulu a indice o sporire teritoriala ôresi care, carea sa nu devina mai multu o sursă de încrăutare pentru ambele părți ale monarchiei.

Nu e estensiunea, ci puterea imperiului, pre carea trebuie sa nisuiam a o adaoge, punându in activitate dezvoltamentulu resarseloru prodigiōsa, de care dispune.

Emolumintele ce ni le va pastră resbelulu celu mai ferice nu voru tiené nici cându compon'a cu acele, ce ni le permitu a culege mersulu progresivu a unei prosperități, a cărei aventu n'a fostu nici o singura clipita opritu chiaru prin unu siru de crize interioare.

Dificultățile, cari le-a percursu și le percure inca monarchia, dificultăți cari de altmintrea nu sunt de cătu conscientiele naturale a unei mari transformări, se voru impucina din di in di, acēst'a o potemu speră; dara ele nu voru dispore fără a lasă unu certu antagonismu in tendinție, o certă esacerbatiune in spirite. Eu sum convinsu, ca aceste simțieminte voru face locu la o apretatiune multu mai ecuitabila a intereseloru generali ale monarchiei; dara noi nu ni potemu maguli de a obtiené acēstu resultatu in unu iempu nu pré lungu, deca nu ni va fi posibilu a preveni complicatiuniloru din afara, cari, traganându consolidarea pazei interne, vinu a împedecă videile conciliatrice și mersulu firmu și stabili a guvernamentului.

Marginile politice definite astu-modu monarchiei prin interesele selo irecusabile se afla, eu despre aceea nu me indoiescu, in cea mai perfecta armonia cu voturile celoru-alte poteri cari lōte simtu lips'a imperiōsa de a ascură, dupa teribilele sguđuri, prin cari a trecut succesiunile Europ'a in cursulu aniloru din urma, generatiuniloru de facia asiã crāncenu cercetate un'a erã de pace și securitate.

Eu vi-avu semnatu prin acēste principale motive, cari trebuie sa me deoblige a nu me abate dela calea urmata de emiunțele omu de statu, cărni amu onōrea a-i succede. De aceea nici nu afiu de lips'a in momentul, in care intru in funcțiune, a modifică instructiunile generali cu cari sunteti prevediuti, și domniele Vōstre ve veni conformă numai intentiuniloru mele continuendu a le tiené de cinosur'a conduitei dloru Vōstre.

Dându-Vi voia a face întrebuintiarea de depesă presinte carea credeti a Vi fi convenabila, nu voiescu a termină fără a constatã satisfactiunea ce o semtiu de a fi de aci incolo cu domniele Vōstre in referinția de afaceri.

Mi placē n' speră ca domniele Vōstre veti bine-voi a-mi împrumutã concursulu domnieiloru Vōstre devotatu spre a-mi ajutã a indeplini problem'a, carea mi s'a asemnatu prin încrederea M. S. imperatului și regelui. Ve rogu a-mi crede ca in ce me privesce pre mine, eu nu voiu întrelasã nimicu spre a-mi căscigã titluri la aceea încredere și la aceea stima, de carea s'a bucuratu eu atātã dreptu predecesoriulu meu la acei, carii au statu sub conducerea sea.

Primiti de etc.

1871 Decembre 1871. Andrassy.

Cu placere dāmu locu in colōnele nōstre urmatorului:

Apelu

cătră barbatii și junii nostri, relativu la introducerea și propagarea Stenografiei române moderne

Eugeniu Sucevanu.

Progresu este parol'a tempolui, progresu pre terenulu sciunțieloru, pre terenulu arteloru, pre terenulu industriei, pre terenulu inventiuniloru. Cine nu propășește, nu stă pre locu, ci pasiesce îndertru, căci stagnatiunea este starea cea mai periculōsa pentru unu poporu, pentru o natiune.

Natiunea romāna a luat in deceniile espirate, multiamita virtutiei barbatiloru sei, celu mai imbucuratoriu sboru spre înaintare. Pre toti barbatii natiunei i însufțiesce dorulu, sa se radice și natiunea nōstră din trist'a ei stare de negligeare, sa ajunga și ea starea înflorita a tieriloru civilizate și a natiunatiloru dezvoltate. Pentru acēstu scopu sântu barbatii și junii nostri au obligatiunea, de a staru la înlăturarea pedeceloru contrarie.

O atare pedecă pentru dezvoltarea nōstră publică și socială este scrisōrea îndatinatã, o scrisōre, carea nu stă in nici o proporțiune cu rapediunea sborului ideiloru, carea totu deodata și împedecă dezvoltarea, consciința și vigōrea ideiloru nōstre!

Pre tōte terenurile aflāmu progrese, pre terenulu scrisōrei inasã, cu putiene exceptiuni inca nu aflāmu progrese mai mari. Aplicāmu și in dilele de astadi alfabetulu celu vechiu, aplicatu dejã de cătră strămosii nostri înainte de vr'o 2000 de ani, modificatu numai in ce-va prin materialulu nostru scriptualu.

Progresulu este și parol'a nōstră, deci dorim și noi propresulu și pre terenulu acēst'a, și ne vomu luptã in contr'a tuturor obstaculeloru privitoare la propagarea artei stenografice, căci progresulu acēstu doritu este stenografi'a.

Nimeru nu-i trece prin capu, voindu a face o calatoria ce-va mai mare, a caletori pre josu seu calare, ci se folosesc de drumurile de feru. Voindu a însciințã pre cine-va aflāndu-se in departare despre unu lucru urgentu, nu tramitemu vre unu solo, ci ne folosim de telegrafulu electricu. Si in momentul acēl'a in care atinge telegrafistulu tast'a aperatului seu, a și ajunsu scirea dorita și in cea mai mare departare. Totu asiã și stenografi'a. Stenografi'a intrupēza ideile nōstre seu cuvintele altui'a in momentul acēl'a, in carele s'a nascutu, și le pastrēdia pentru eternitate. Stenografi'a ni-a pastratu d. e. din evulu vechiu opurile și cuvēntările unui Cicerone, Origine, din evulu mediu tractamentele concilieloru, din evulu nou cuvintele barbatiloru anteluptatori in camerele legislative și adunările publice.

Luāndu mai departe in consideratiune recerintiele tempolui nostru mai cu sēma la junimea studiōsa, a devenitu cunoscințã artiē acēste necesitate neapertã pentru densiunã inlāndu-le studiiele in modulu celu mai eficace.

Varietăți.

(Multiamita publică.) Reverendisimulu domnu protopopu Ioanu Petricu din Brasiovu considerāndu a buna sēma scumpetea din anulu acēst'a a binevoitã a donã pre sēma seminarului nostru 200 p. de pesce saratu; pentru care bine-facere dēamna de lauda și de stima i se exprima multiamita publică.

Inspectoratulul seminarului archidiececesanu gr. or. din Sabiu.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei statiuini invetiatorescu din comuna Petreni cu alaturat'a comuna Toltia se escrie concursu până la 5 Dec. 1871.

Emolumentele suntu:

250 fl. v. e. lefa anuale platite in rate — cortelu naturalu și lemnele debuncoșe.

Doritorii de a ocupã acēsta statiuo au a-si asterne cererile loru in sensulu „Statutului organicu“ la scaunulu protopopescu alu Oresciei — aretonda ca au invetiatu 4 clase gimnasiale și cursulu pedagogicu seu clericalu. —

Orescia 22 Nov. 1871.

Nicolau Popovicu,
protopopu.

(2-3)

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Heghigu, in tractulu protopopescu alu Heghigului, statiore din 114 familii, se escrie concursu până la 5 Decembre 871., in care di va fi și alegerea de parochu.

Emolumintele suntu:

1. Casa parochiala cu dōua incaperi, camera, siura, gradin'a casei și 3 1/2 holde aratura.

2. Venitulu stolariu iudatinatu, și dela 80 familii o ferdela grān, dela 22 familii cāte o ferdela cucurudiu și dela 12 familii cāte o jumetate ferdela cucurudiu apoi dela cei cu vite tragatōre unu oaru de lemne.

Doritorii de a ocupã acēsta statiuo au sa asterne concursele loru in stroite in sensulu statutului organicu, la scaunulu protopopescu in Brasiovu până la tempulu presiptu.

Brasiovu 13 Novembre 1871.

Cu întielegerea comitetului parochialu.

Ioanu Petricu,

(2-3)

Protopopu.

Anunciu.

La oficiulu comunalu din Vale se afla o vaca cam de vr'o 7 ani de betrāna de o statura mica, veneta in peru, gasita pre otarulu comunei fāra stapānu. —

Pagubasiulu adevratu se pōte insinua la oficiulu comunalu, dela care si-o pōte primi pre langa o rebonificare până in diu'a de 18 Decemvrie 1871 c. n.

In casulu neafłarei stapānului, vac'a se va vindē in 18 Decemvrie 1871. c. n. prin licitatiune in terglu Selistei. —

Vale, in 30 Novembre 1871.

Nicolau Resoiu,

(2-3)

Antiste comunalu.

Edictu.

Susan'a nascuta Dimitrie Susiu de religiunea gr. or. din Vulcanu, care de mai multu tempu a parasitu cu necredinția pre legiuitulu seu barbatu Georgiu Tataru totu din Vulcanu, se citēza prin acēst'a a se infalsiã inaintea subscrisului scaunu protopopescu până in terminu de unu anu și o di dela datulu de josu, căci altmintrelea, procesulu divortielu intentatu de barbatulu seu, in contra-i, se va decide și in absentia ei, in sensulu canōneloru s. biserici.

Zernesti in 1-lea Octobre 1871.

Dela scaunulu protopresbiteralu alu Branului.

I. Metianu,

(2-3)

Protopopu.

Edictu.

Acēstie Lascu, carele aprōpe de doi ani, au parasitu cu necredinția, pre legiuit'a lui socia nascuta Rafira Zacheu Sōcea, ambii de religiunea gr. or. din satulu Coman'a de susu, — in districtulu Fagarasiului, pribegitulu barbatu se citēza prin acēst'a, că in terminu de unu anu, dela datulu de fatia, sa se presentēdie la subscrisulu scaunu protopopescu; căci la din contra, și fāra de elu se voru otari cele de lege prescise, la cererea susu mentionatei acłōre. —

Fagarasiu, 8|20 Octobre 1871.

Forulu matrimonialu gr. or. alu Fagarasiului I.

Petru Popescu,

(1-3)

protop.